

III. 4245 m.
III. b. 1943 m.

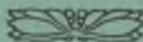
AZ ALSÓBORSODI
REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1907. SZEPTEMBER 11. NAPJÁN TISZATARJÁNBAN
TARTOTT RENDES ŐSZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

ILLYÉS JÁNOS
EGYHÁZMEGYEI PAPI FŐJEGYZŐ.

SÁROSPATAK, 1907.

NYOMTATTA RADIL KÁROLY A REF. FŐISKOLA BETŰIVEL.

10 1/2

III. 4245 m.)
III. G. 1943. n.

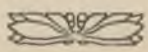
AZ ALSÓBORSODI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1907. SZEPTEMBER 11. NAPJÁN TISZATARJÁNBAN
TARTOTT RENDES ŐSZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

ILLYÉS JÁNOS
EGYHÁZMEGYEI PAPI FŐJEGYZŐ.

SÁROSPATAK, 1907.
NYOMTATTA RADIL KÁROLY A REF. FŐISKOLA BETŰIVEL.

AZ ALSÓ-BORSODI REF. EGYHÁZMEGYE 1907. SZEPT. HÓ 11-IK
NAPJÁN TISZATARJÁNBAN TARTOTT RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak:

Nagy Ignác,
esperes

Pappszász Lajos,
világi tanácsbíró

kettős elnöklete alatt:

Id. Sólyom Gyula, Bodolay István, Szalóczy Pál, Halászy József, Horváth Bertalan, dr. Tüdös István egyházi, Deák Gyula világi tanácsbírák, Illyés János papi fő-, dr. Kérészy Barna világi fő- és Tóth Béla papi aljegyző.

Ando Lajos, Bársony György, Bódogh Tamás, Bogdányi József, Csiszár Béla, Farkas István, Fekete Gyula, Fodor Bertalan, Fűry Lajos, Gaál Ferenc, Kenyeressy Károly, Kovács Károly, Marsalko Endre, Mindszenty Imre, Novák Sándor, ifj. Sólyom Gyula, Sólyom Lajos, Szabó András, Szabó Bertalan, Szabó József, Tóth István, Tokay Nagy Lajos, Túry Sándor, Vattay István és Zarándy Bertalan lelkészek, Baczó Balázs és Vajda Sándor segédlelkészek; Fogarassy Jenő, Tóth Elek a tanítói testület képviselői.

Szikszai Gábor ároktői, Sólyom Sándor geszti, Homolya János böcsi, Mizser András cserépi, File István diósgyőri, Kolozsi Mór egri, Gönczy Bertalan ábrányi, Kovács Károly geleji, Tóth Pál heő-szalontai, Czeplédi Mihály kisgyőri, Berecz János mező-csáthi, Gál Pál poroszlói, Harsányi István szirmai, Bogdány János tiszta-keszi, Lükő József tiszta-oszlári, Kovács Dániel tiszta-valki, Kocsis István vattai, Berecz János mező-keresztési, Nagy Mihály sajtó-keresztúri küldöttek.

1. Az esperes ajkáról elhangzott lélekemelő buzgó ima után Nagy Ignác elnöklő esperes sajnálattal tudatta, hogy egyházmegyénk szeretve tisztelt gondnoka gyűlésünkön, ez idő szerint nem jelenhetett meg, azért egyházi törvényeink értelmében

Pappszász Lajost, mint hivatalára legidősebb világi tanácsbíróként kérte fel a társelnöki szék elfoglalására.

2. Pappszász Lajos elfoglalván a társelnöki széket, szívélyesen üdvözölve a gyűlés tagjait s az érdeklődőket:

a gyűlést megnyitja.

3. Elnöklő esperes jelenti, hogy Fodor Pál, Bónis Bertalan, Huszty Béla tanácsbírók, továbbá Kérészy Barna tiszánánai lelkész elmaradásukat, — előbbieket elfoglaltságukkal, utóbbi súlyos betegségével — hozzá intézett levelökben kimentették.

Tudomásúl vétetik.

4. Olvastatott Nagy Ignác időszaki esperesi jelentése, amely a tavaszi gyűlés óta általa intézett ügyeket sorolja elő, amint következik.

Nagytiszeletű s tekintetű egyházmegyei közgyűlés!

Hogy időnk legyen azokra a fontos munkákra, mik a tárgyszorozat rendén reánk várnak engedje meg, a Nt. s tek. e. m. közgyűlés, hogy csak röviden adjam elő azokat, amik május 2-án tartott közgyűlésünk óta egyházmegyénkben történtek.

Május 26-án történt meg Sólyom Gyula és Huszthy Béla e. m. kiküldöttek jelenlétében a sajkókeresztúri lelkészválasztás, midőn 15 pályázó közül Bogdányi József varbói lelkész választott meg. A törvény által előírt határidőben a választás ellen panasz nem emeltetvén, a meghívásra az engedélyt kiadtam. Az iratok a választás végleges megerősítése végett közgyűlésünk elé terjesztetnek.

A csáthi egyház a megüresedett lelkészi állást meghívás útján akarván betölteni; Halászy József és Deák Gyula tanácsbírók jelenlétében június 2-án lelkészül Szabó András vattai lelkész választott meg. A választás ellen a törvényes határidőn belől 100 k. óvadék letétele mellett felebbezés adatván be, az esperesi engedély megadását felfüggesztettem. Az e. m. bíróság jelen gyűlésünk alkalmával fog ez ügyben ítéletet hozni.

Július 3-án bontattak fel az e. m. egyh. tanácsbíróra beadott

szavazatok, midőn általános szavazattöbbséggel dr. Tüdös István választatott meg egyh. tanácsbirónak. A jegyzőkönyvet tisztelettel beterjesztem.

Július 11-én tartatott meg M.-Csáthon az általános lelkési értekezlet. Ennek jelen gyűlésünkre terjesztendő határozatai a tárgysorozatba felvételtek.

Az özvegyek és árvák számára negyedévre esedékes 1236 k. 11 f., valamint a II. félévre esedékes lelkési kongruát 4980 k. 78 f. kiosztottam.

Molnár Gyula, Lengyel István, Vajda Sándor első vizsgát tett segédlelkészeket az egyházmegyébe ideiglenesen bekebeleztem és szolgálattételre Átányba, Miskolcra és Poroszlóra kirendeltem.

Újj Lajos segédlelkész Beretre lelkészül választatván számára esperesi elbocsátót adtam.

Tóth József emődi tanító hivataláról lemondván, számára esperesi elbocsátó levél adatott.

Az ároktői feles lelkési jövedelmet 400 k. 68 f. az e. k. szükösi tárba befizettem.

Paksi Dániel keresztesi tanító, ki egyházmegyénkben 46 évig és pedig ebből Keresztesen 44 évig szolgált 1400 k. évi járandósággal nyugalomba vonult. A helyére választott Szabó Gyula rimapálfalusi tanító csaknem az isk. év kezdetén lemondván, az egyház kénytelen a már beállott isk. évben ideiglenes tanítót alkalmazni.

Fájdalommal jelentem, hogy Balogh János csáthi nyugalmazott tanító s dr. Kovács Lajos e. megyénk világi aljegyzője s tiszteletbeli ügyésze elhunyt. Előbbi 34 évi működése után csak kevés ideig élvezhette a jól megérdemelt nyugalmat; mert hosszú és kínos szenvedés vetett véget földi életének. Útöbbi teljes férfikorban, a legszebb remények délpontján, midőn joggal oly sokat vártunk tőle, távozott közülünk. Emlékek legyen közöttünk áldott! Sírí álmuk csendes és zavartalan!

Ezek után becses figyelmöket a tárgysorozatban feltüntetett ügyekre kikérve, magamat a tisztelt közgyűlés tapasztalt jóindulataiba ajánlom.

Tudomásul vétetik.

5. Ezen esperesi jelentés kapcsán részvétellel értesült egyházmegyénk Balogh János volt mezőcsáthi nyugalmazott tanítónak elhalálzásáról, ki 34 évi lelkiismeretes sáfárkodás után elfáradva s a hosszas szenvedésben kimerülve, nyugdíjaztatásának második évében elhalálozott.

Mint hű munkásnak emlékezete legyen megörökítve jegyzőkönyvünk lapjain s találja meg földi küzdelmeiért a mennyei jutalmat!

6 Úgyszintén az esperesi jelentés megemlékezik egyházmegyénk világi aljegyzőjének s alügyészének, dr. Kovács Lajosnak elhalálózásáról, ki férfi kora delén, 37 éves korában lőn a pusztító kór martalékává.

Közgyűlés részvétellel jegyzi fel jegyzőkönyvében korán elhunyt aljegyzőjének emlékezetét, ki pár évi hivataloskodása alatt is annyi jelét adta egyházunk iránti ragaszkodásának és buzgóságának, kitől sokat remélt még egyházmegyénk! Legyen nyugalma csendes és szelid!

7. A világi aljegyzői állás megüresedvén, ennek betöltésére:

a szavazat — 1908. márc. 1-re — elrendeltetik s a szavazatok felbontására egy bizottság összehívását; valamint az esetleges új szavazatok elrendelését az esperes hatáskörébe utalja.

8. Olvastatott a szavazatbontó-bizottság Miskolcon 1907. év július hó 3-án tartott ülésének jegyzőkönyve, mely szerint egyházmegyei papi tanácsbíróul dr. Tüdős István miskolci lelkész választatott meg.

Dr. Tüdős István az esküt letévén, az egyházmegye üdvözlő jókívánságai között kötelezi el magát a szent szolgálatra s tanácsbírói székét elfoglalja.

9. Ugyanezen jegyzőkönyvből kitűnik, hogy Diósgyőr és Tiszaoszlár nem küldöttek szavazatot; a bükkzsérci presbitérium pedig szavazatot nem adott.

A diósgyőri lelkész 4 kor. bírságban elmarasztaltatik, — a tiszaoszlári és bükkzsérci lel-

készek ellenben annak fizetése alól felmentettek; előbbi azon az alapon, mert postabélyegzővel igazolta, hogy idején feladta szavazatát, emez pedig azért, mert a presbiterium a szavazat beadását megtagadta.

10. Bogdányi József megválasztott sajókeresztúri lelkész

hivatalába — a szokásos díj lefizetése mellett — beerősítettik.

11. Litkei György miskolci, Iván Adolf sajókeresztúri, Petyke László heőszalontai, Bíró László, külsőbücsi, Kállay Lajos felsőábrányi, Horváth Lajos vattai, Dér János szirmai, Szabó Gyula mezőkeresztesi, Petyke Pál geszti tanítók

hivatalukba beerősítették.

12. Petyke László heőszalontai, Petyke Pál geszti, Bíró László külsőbücsi, Kállay Lajos felsőábrányi tanítók

a hivatalos esküt leteszik.

13. Vajda Sándor, Molnár Gyula és Lengyel István s.-lelkészek okmányaik bemutatása mellett:

az egyházmegye kebelébe felvétetvén, beerősítetnek.

14. Olvastatott Halászy József tanügyi bizottsági elnök kimerítő, az egyházmegye tanügyi állapotát minden oldalról megvilágosító jelentése, amint következik:

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Mielőtt jelentésem tárgyára térnék, előre kell bocsájtanom, hogy bár a statisztika egyöntetűsége végett egyházkerületi utasítás, ennek alapján egyházmegyénk határozata rendeli, hogy az összes népiskolai adatok az egyházkerületi névtárból töltendők ki, az ott részletesen feltüntetve nem levők pedig a beszolgáltatott adatok alapján mondandók be az iskolalátogatásnak: mindazonáltal elő-

2. /
 sorolandó adataim a névtári kimutatás 59 rovatának számaival sehol sem találkoznak. Ennek oka legfőképpen — amire a tavaszi esperesi jelentés is már rámutatott, — hogy a névtár szerkesztője az összegezésnél egyházmegyénkhez másfelé tartozó egyházakat is odaszámoltatván, az adatok nem a tényleges állapotokat tüntetik fel, részben pedig, hogy még mindig nem fordítunk kellő gondot a statisztika szerkesztésére, ma így, holnap másként valljuk be az adatokat. Így a legnagyobb utánszámítás mellett sem sikerült a kimutatás egyöntetűségének a keresztülvitele.

Ennek előrebocsátása után az 1906/7. évi népiskolai állapotokat feltüntető jelentésemet a következőkben van szerencsém előterjeszteni:

A 46 anya-, 1 társ-, 3 leány-, 13 fiók egyházközségből álló alsó-borsodi egyházmegyében lélekszám: 66722. Múlt évinél több 281-el.

Mindennapi iskolaköteles: 3650 fi, 3582 nő, összesen 7232. Múlt évinél kevesebb 68-al.

Tehát iskolaköteles lélekszám $10\cdot84\%$. Ez az országos statisztika által felekezetünk tanköteleseit 18% -ban feltüntető kimutatóssal szemben 7, egyetemes tanügyi bizottságunk kimutatása szerint pedig 5% -al marad az országos állagon alól.

Ezek közül iskolába járt:

Saját iskolánkba 3090 fi, 3073 nő, összesen 6163.

Más vallású iskolába 34 fi, 29 nő, összesen 63.

Községi és állami iskolába 327 fi, 205 nő, összesen 532.

Középfoku iskolába 104 fi, 62 nő, összesen 166.

Tehát összes tanköteleseink közül iskolába járt 3555 fi, 3369 nő, összesen 6924. Múlt évinél több 109-el.

Igy tanköteleseink $95\cdot75\%$ iskolázott. Ez arány az általános országos állagnál $16\cdot71\%$ -al, az összes református iskolázottakénál $14\cdot85\%$ -al jobb.

Iskolába nem járt 95 fi, 213 nő, összesen 308. Tanköteleseink $4\cdot25\%$. Ezek közül 232 még mindig Miskolcra kerül ki, mindazonáltal a múlt évben Miskolcon iskolázatlanul maradt 318-al szemben nagymérvű a javulás, 22% -ról 16% -ra apadt ott is az iskolázatlanok száma. Míg az egyházmegye többi egyházaira 76, tehát 1% -nál alig valamivel több esik.

Ismétlő iskolaköteles 1249 fi, 1284 nő, összesen 2533. Múlt évinél több 339-el.

E rohamosnak látszó emelkedés magyarázatát abban leli, hogy már ez évben Miskolc is kimutatta ismétlő köteleseinek a

számát; Mezőkeresztes azonban a kimutatással ez évről is elmaradt.

Ismétlő kötelesek közül iskolába járt:

Helyben 906 fi, 966 nő, összesen 1872. Múlt évinél több 41-el.

Polgári iskolába 51 fi, 30 nő, összesen 81.

Iparos iskolába 68 fi, 40 nő, összesen 108.

Gimnáziumba 30 fi. Összesen 2091 ismétlő tanköteles.

Ismétlő oktatásban nem részesült: 204 fi, 238 nő, összesen 442.

Tehát az ismétlő kötelesek 17·44%. Az ismétlő oktatásban nem részesültek legnagyobb része, 218 Miskolcra esik. Ároktőn egyáltalán nem volt ismétlő oktatás. Cserépfaluban 111 ismétlőköteles közül 15 részesült oktatásban csak, tehát még mindig majdnem 90%, Zsércen 50% nem járt ismétlő iskolába. Az egyházmegye többi egyházában 66, 2%-nál valamivel több maradt iskolázatlanul. Amit nagyon kedvező aránynak kell tekintenünk, ha figyelembe vesszük, hogy földmivelő népünk a 12 évet betöltött gyermekeket igen gyakran cselédként helyezi el, sokszor idegen községbe is.

Más vallású járt iskoláinkba: Római és gör. kath. 71 fi, 69 nő, összesen 140.

Ágostai hitv. 3 fi, 9 nő, összesen 12.

Izraelita 31 fi, 40 nő, összesen 71. Ekként a saját iskoláinkon kívül iskolázó 695 tankötelessel szemben 223 más vallású nyert iskoláinkban oktatást.

Az 59 egészé szervezett népiskolánk 86 tantermében működött 86 tanerő, 71 okleveles fi, 12 okleveles nőtanító, 1 oklevél nélküli ideiglenes tanítónő és egy lelkésztanító, kik az egyházaktól 81,526 korona 32 fillér javadalomban részesültek, az államtól 6329 korona 12 fillér fizetéskiegészítést és 10,100 korona korpótléket nyertek. Ezenfelül iskolai célokra fordítottak még egyházaink 11,741 korona 56 fillért.

Tanítói lakások közül 73 jó, 2 lakbéres, 1 építés alatt, 8 rossz. Az emődi, az igrici leánytanítói, mindkét kisgyőri, mályi, andornoki, egy mezőkeresztesi és a mező-nagymihályi.

Az iskolák közül VI. osztályú 52, V. osztályú egy, IV. osztályú 6. Ezekből fiúiskola 8, leányiskola 9, vegyes iskola 52. Átányon az I—II-ik osztályú vegyes, a III—VI. osztályú fi- és leányiskolára van elkülönítve, úgyszintén Poroszlón az I—III. osztályú iskola vegyes, a IV—VI. osztályú ott is fi- és leányiskolára van bősztva.

Tantermek közül 77 törvényt szerű, 9 nem megfelelő. Ezek : az aranyosi, emödi, geleji fi-iskola, igrici leányiskola, kisgyöri mindkettő, mályi, maklári, mező-nagymihályi. Az iskolai felszerelés kellő 52, hiányos 32 iskolában. Faiskola a községeknek járási faiskolákhoz beosztása folytán kevés helyen van és ott sem mindenütt vezetetik a tanítók által kellő buzgalommal.

Egyházmegyénkben állami és községi iskola még mindig csak Egerben és Miskolcon van, ahol a kellő vallásos oktatásról a lefolyt iskolai évben is gondoskodva volt, mindkét helyről kiemelésreméltó eredményről számol az iskolalátogatóság. Miskolc ez évben 1480 koronát fordított tisztán a vallásoktatók díjazására.

Az iskolák szellemi állapota. Kitűnő 35, múlt évinél 4-el több. Következők: Alsó-zsolcán Baksa Lajosé, Géresi Ilonáé, Átányon Végh Bertalané, Böcsön Dér Jánosé, Diósgyőrben Kerekes Imréné, Egerben Fekete János vallásitanítóé, Egerlövön Janiga Idáé, Igriciben Ferenczy Ilonáé, Mezőcsáton Fogarasi Jenőé, Tóth Eleké, Mezőkeresztesen a Paaksi Dánielé, Bertók Károlyé, Demeter Józsefé, Boor Rózáé, Bán Joláné, Miskolcon Nagy Bertalané, Putnok Istváné, Csiky Béláé, Molnár Józsefé, Péter Józsefé, Kőszegi Istváné, Tana Karolináé, Noszvajon Tóth Kálmáné, Ónodban Máthé Gyuláé, Poroszlón Réthy Józsefé, Légrády Jánosé, Tibolddarócon Farkas Pálé, Tiszadorogmán Fejes Józsefé, Hörömpő Joláné, Tiszánánán Csillik Balázsé, Bévárdy Józsefé, Tiszaoszláron Szabó Andoré, Tiszaszederkényben Kovács Károlyé, Tiszatarjánban F. Molnár Lajosé és Sajókeresztúrban Litkei Györgyé.

Dicséretes 27, múlt évinél 3-al kevesebb. Következők: Átányon az Árokszállási Jánosé, Keresztes Jenőé, Böcsön Szilágyi Benőé, Korsos Joláné, Bükkaranyoson Zarándi Istváné, Cserépfaluban Bartha Antalé, Lajos Istváné, Egerlövön Igó Lajosé, Felsőábrányban Horváth Lajosé, Gelejen Tóth Ferencé, Belényi Gáboré, Hejőbábán Lángi Gyuláé, Hejőcsabán Buday Eleméré, Hejőpapiiban Domokos Saroltáé, Hejőszalontán Petyke Lászlóé, Hevesen Galgóczy Béláé, Igriciben Kenyeres Pálé, Kisgyőrben Lábos Bertalané, Kovács Kálmáné, Andornokon Pitó Józsefé, Mezőcsáton Kiss Józsefé, Miskolcon Marossy Lajosé, Tar Juliánnaé, Poroszlón Fűry Gyuláé, Csonth Józsefé, Égethő Irmáé, Tiszakesziben Tóth Imréné.

Jó 15, múlt évinél 1-el több. Következők: Ároktón Fogarasi Gáboré, Katona Kálmáné, Borsodgeszten Petyke Pálé, Bükkzsércen Sófalvi Mózesé, Diósgyőrben Kupeci Dénesé, Hejőpapiiban Takaró Lászlóé, Kistokajban Tóth Sámuelé, Ládházán Andó

Endréé, Mályiban Nagy Simoné, Makláron Székely Lajosé, Mezőcsáton Kalas Barnáé, Nemesbikken Kuki Ferencé, Rásky Gizelláé, Sályban Orbán Józsefé, Tiszapalkonyán Tóth Károlyé.

Elégséges 6, múlt évinél 2-vel kevesebb. Következők: Emődön Tóh Józsefé, Mező-nagymihályon Hagymási Pálé, Tiszakesziben Hegedűs Tamásé, Tiszatarjánban Dula Sándoré, Tiszavalkon Mohácsi Bálinté, Vattán Oláh Béláé.

Gyenge 1, Harsányban az Abaházi Endréé.

Osztályozatlan maradt 2, az építkezés alatt levő újlőrincfalvai és tanítója elhalálozása folytán a szirmai iskola.

Nagytisztelétű Egyházmegyei Közgyűlés! A felsorolt adatok és az iskolátogatóság jelentései alapján végeredményként nyilváníthatom, hogy iskolai állapotunk a múlt évről is haladást mutat. A szellemi fokmérő emelkedett, kitűnő iskoláink száma ötten növekedett, az elégségeseké kettővel fogyott, az iskolába járók száma nőtt. A vallásos nevelésre, énektanításra több gondot fordítottak tanítóink, a tanterv utasításait több figyelembe részesítették; tankönyvvel minden iskola növendékei el voltak látva, az iskolai nyomtatványok használata is kezd terjedni, a mulasztások száma apadt. Oklevélnélküli tanító csak egy volt, a miskolci iskolánál ideiglenesen alkalmazott tanerő. Tanítóhiány a noszvaji kis és tiszaszederkényi fiiskolánál volt, hol ideiglenesen mindkét iskolát a másik tanító vezette szép sikerrel. Az iskolázhatás könnyebbé tételére Miskolc 1965 korona tandíj-engedményt tett, 17 gyermeket ruhasegélyben részesített, 495 korona ösztöndíjat osztott ki; Mezőcsát 600 korona tandíj-engedményben, 50 korona ruhasegélyben és 30 korona értékű ingyen könyvben részesítette a szegény tanulókat; Tiszadorogma az összes tanköteleseket tandíjmentességben és ingyen tankönyvben részesítette; a diósgyőri vasgyár 80 gyermeket ruhasegélyben, Poroszlón a gyermekbarát-egylet több szegény gyermeket ingyen tankönyv-segélyben részesített. Alsózsolcán a br. Vay-család nagy számú iskolai és jutalomkönyvet osztatott ki; T.-Daróc, Tiszatarján ruhával; Átány, Kisgyőr jutalomkönyvek kiosztásával segített iskolai ügyünk előbbvitelén. Mindazonáltal még innen is, onnan is hangzik a panasz az értelemnélküli, gépies emlékeztető rendszer és a vallásos oktatás és énektanítás nem kellő arányban történő felölelése ellen. Sőt az is hangsúlyozva lett, hogy a több tanítójú iskolában a felsőbb osztályok tanítói az alsóbb osztályokban tanult énekeket nem ismételhették, csak az osztályaik számára tantervileg előírt darabokat énekeltek, így a gyermek az előbb tanultakat elfeledi. Mályiban, Gelejen,

Ládházán, Cserépfaluban, Zsércen, Tiszakesziben, Sályban, Eger lövön az előforduló nagyobb mérvű és a községi előjáróság által nem büntetett iskolai mulasztások gátolják a sikert. Különösen Egerlövön a még 12 évet be nem töltött tankötelesek az előjáróságtól nyert munkás-igazolvánnyal sommásokul kora tavasszal elszegődtek. Tiszapalkonyán, Vattán és a tiszatarjáni kisebb iskolában a tanító nem fordít elég gondot a növendékeivel való foglalkozásra. Sályban az I-ső osztály fele végezte az A, B, C ét, mert időközben és tankötelesekor előtt is történik felvétel. Ugyancsak itt a presbiterium iskolai nyomtatványokat beszerezni nem akar. Ároktó a kesergő prófétával kiáltja: leesett a mi fejünk koronája. Iskolája 33 éven keresztüli dicsekedésének tárgya, rövid egy év alatt szomorú állapotra jutott, nagyon kevés eredményt és ez évről sem mulasztási naplót sem iskolai anyakönyvet nem talált a küldöttség. Harsányban a 11—12 éves gyermekek olvasni alig tudnak, beszéd és értelem-gyakorlat ismeretlen fogalmak sok más egyébbel az iskolában.

Az iskolai felszerelés nagyon sok helyütt hiányos, néhol a fekete táblán kívül még Magyarország térképe sem található fel. Ennek oka részben a szegénység, részben a nemtörődömség. Az ismétlőiskolások olvasókönyvét még a vagyonosabb egyházak sem akarják beszerezni a haladási naplóval egyetemben.

Ezekben kívántam feltárni egyházmegyénk tanügyi állapotának előnyeit és hiányait. Ezek folytán alázatos tisztelettel kérem a nt. egyházmegyei közgyűlés intézkedéseit a következő hiányokra nézve:

I. Méltóztassék általánosan kötelezővé tenni, hogy a vallásos nevelésre és énekléstanításra úgy a mindennapi, mint ismétlőiskoláinkban főgond fordítandó, az alsóbb osztályokban megtanított énekek a felsőbb osztályokban a növendékekkel ismétlendők.

II. A mályi, ládházai, geleji, cserépfalusi, zsérci, tiszakeszi, sályi, egerlövői presbiterium utasítsassék, hogy a mulasztásokat büntetni vonakodó községi előjáróságokat a tanfelügyelő útján a közigazgatási bizottságnál jelentse be.

III. A mezőkövesdi járás főszolgabírája egyházmegyénk útján kéreessék fel, hogy az egerlövői községi előjáróságot hivatalosan tiltsa el az iskolaköteles korban levő gyermekek részére adandó munkás-igazolvány kiállításáról.

IV. Mivel iskolai felszerelésünk hiányosságának legnagyobb oka egyházaink szegénysége: utasítsassanak egyházaink, hogy a vallás és közokt. miniszteriumnál kérvényezzenek arra nézve, hogy iskoláink is állami raktárból nyerhessenek felszerelést.

V. A tiszapalkonyai, ároktői és tiszatarjáni kisebb iskola tanítóit lelkiismeretesebb munkára serkentessenek.

VI. Abaházi Endre harsányi tanítónak méltóztassék meghagyni, hogy ha iskoláját ez évben a gyenge színvonalról fel nem emeli, ellene kötelességmulasztás miatt fegyelmi eljárás fog indíttatni.

VII. Ismétlőiskolások Olvasókönyvének beszerzésére, ott, hol a szülék etől vonakodnak, az egyházi pénztárak utasítandók.

VIII. Az oktatás sikeresebbé tétele végett a fi- és leányiskolák vegyes-iskolákká átváltoztatására a geleji, igríci, hejőpapi, böcsi, tiszánánai, tiszakeszi egyházak felhívandók, az ároktői pedig utasítandó, hogy iskoláját a régi vegyes iskolává tegye.

IX. A faiskolák kezelésére vonatkozó múlt évi határozat újíttassék meg, a faiskola elhanyagolása kötelességmulasztásnak minősíttessék.

X. Figyelmeztessék a sályi tanító, hogy iskolaköteleskor betöltése előtt és évközben növendékeket felvenni nem szabad, az I. osztálynak kezdők és haladókra való beosztása beszüntetendő.

XI. Az emődi, igríci, kisgyőri, maklári, andornoki, mezőnagymihályi, mályi egyházak ismételten utasítandók az iskolaépítésre.

XII. Az iskolai szabályrendelet 25. §-a alapján Szabó Andor tiszaozlári tanítót a Czukrasz Róza-féle A, B, C használatáért 5 korona bírságban kellene elmarasztalni, de ez idő szerint csak megintést kérek és figyelmeztetést arra, hogy egyházkerületi tankönyvet használjon, a 68. §-a alapján Orbán József sályi tanítót az iskolalátogató-bizottság részére ismételten ki nem állított C minta elmaradásáért 2 korona bírságban, Katona Kálmán ároktői iskolaigazgatót az iskolai anyakönyv nem vezetéséért szintén 2 korona bírságban elmarasztalni és az elmaradt nélkülözhetetlen okirat utólagos pótlására kötelezni méltóztassék.

XIII. Tekintettel ama körülményre, hogy a népesebb I-ső osztállyal bíró iskoláinkban az A, B, C mellett a fali olvasótábla is csaknem nélkülözhetetlen, sőt ezt, mint legszükségesebb taneszközt a szabályrendelet is kötelezi: méltóztassék az egyházkerület útján az irodalmi kört ennek előállítására köteleztetni. Ugyancsak ezzel kapcsolatban méltóztassék megsürgetni, hogy szüntetessék már be amaz évek óta előforduló hanyagság, hogy szeptember elején minden népiskolai könyv sohasem kapható. És a könyvbizományos ne csak a könyvkereskedőknek, hanem a vidékeken szervezendő könyvraktáraknak is nyujtsa a 20%-os kedvezményt.

Ezek után a legmélyebb tisztelettel maradtam:

Tisza-Dorogmán, 1907. szept. 10.

A nagytsiszt. egyházmegyei közgyűlésnek

alázatos szolgálja:
HALÁSZY JÓZSEF,
 tanügyi bizottsági elnök.

Közgyűlésünk a tanügyi bizottsági jelentést egész terjedelmében tudomásul veszi s a bizottság elnökének a nagy gondossággal, körültekintő alapossággal készített munkálatért elismerése nyilvánítása mellett köszönetet mond.

15. A tanügyi bizottság jelentése, s a jelentésben foglalt javaslatok alapján, közgyűlésünk a következő határozatokat hozza:

I. Utasítja közgyűlés az egyházak előljáróit, illetve az iskolaszékeket, s azoknak elnökeket, hogy úgy a mindennapi, mint az ismétlődő iskolások vallásosnevelésének, s az ének tanításnak kivánt magaslaton tartására nagy gondot fordítsanak, s az alsóbb osztályokban tanított énekeknek a felsőbb osztályokban való gyakorlását szigorúan ellenőrizzék.

II. A mályi, ládházai, geleji, cserépfalusi, zsérci, tiszta-keszii, sáji, egerlővői presbiteriumok és iskolaszéki elnökök utasíttatnak, hogy az iskolai mulasztásokat büntetni vonakodó községi előljáróságokat a tanfelügyelőség útján a közgazgatási bizottsághoz jelentsék be.

III. Utasíttatnak azon egyházak előljárói, melyeknek iskolái hiányosan vannak felszerelve, hogy állami raktárból nyerendő felszerelésért a vallás és közoktatásügyi miniszteriumhoz folyamodjanak s folyamodások eredményét az esperesi hivatalhoz jelentsék be.

IV. A tiszapalkonyai, ároktői és tiszatarjáni kisebb iskola tanítóit figyelmezteti közgyűlésünk, hogy sikeresebb eredmény elérése végett lelkiismeretesebb munkát fejtsenek ki, minthogy az

újabb sikertelenség esetén az egyházmegye kénytelen lesz rendkívüli eszközökhöz folyamodni.

V. Abaházy Endre harsányi tanítónak szigorúan meghagyatik, hogy teljes odaadással, szorgalmas munkálkodással igyekezzék iskoláját a *gyenge* színvonalról felemelni, mert ellenkező esetben ellene kötelességmulasztás miatt fegyelmi eljárás fog indíttatni.

VI. Utasíttatnak az egyházak előjárói, hogy az ismétlőiskolások olvasókönyvét, amennyiben a szülők vonakodnának azok megvásárlásától, pár példányban az egyházak pénztára terhére rendeljék meg.

VII. A geleji, igríci, heőpapi, böcsi, tiszánánai, tiszakeszi egyházak felhivatnak nem szerint elkülönített iskoláik vegyes iskolává változtatására, az ároktői egyház pedig a régi vegyes iskola visszaállítására utasíttatik.

VIII. A faiskolákra vonatkozó múlt évi határozat azon pótlással újíttatik meg, hogy a faiskola elhanyagolása kötelességmulasztásnak minősítettik.

IX. Figyelmeztetik a sályi egyház tanítója, hogy az iskolaköteleskor betöltése előtt és évközben növendékeket ne vegyen fel s hogy az első osztálynak kezdők és haladókra való beosztása beszüntetendő.

X. Az emődi, igríci, kisgyőri, maktári, andornoki, mezőkeresztesi, mező-nagymihályi, mályii egyházak ismételten iskolaépítésre utasíttatnak.

XI. Orbán József sályi tanító az iskolalátogatások részére ismételten ki nem állított C minta elmaradásáért 2 korona; Katona Kálmán ároktői iskolaigazgató pedig az iskolai anyakönyvvezetés elmulasztásáért 2 korona bírságban marasztaltatnak el s az elmaradt nélkülözhetetlen okiratjellegű naplók pótlására kötelezettek. Szabó Andor tiszaozlári tanító pedig a Czukrász Róza-féle A, B, C használatáért meg-

intetik s jövőre nézve utasíttatik, hogy a Czukrasz Róza-féle módszer alkalmazása mellett is a Nagy Sándor-féle A, B, C-t vezesse be iskolájába.

XII. Tekintettel arra a körülményre, hogy a népesebb I-ső osztállyal bíró iskoláinkban az A, B, C mellett a fali olvasótábla is csaknem nélkülözhetetlen, sőt ezt, mint legnélkülözhetlenebb taneszközt a szabályrendelet is kötelezi: tisztelettel kéri közgyűlésünk a főtitzt. egyházkerületi közgyűlést, hogy a sárospataki irodalmi kört — kapcsolatban a Nagy Sándor-féle A, B, C revideálásával — ennek előállítására felhívni kegyeskedjék. Egyszersmind utasíttassék a könyvbizományos, hogy szeptember hó 1-sőre minden könyv kapható legyen; még pedig úgy, hogy az egyes vidékeken szervezendő könyvraktárok-nak is 20°/_o kedvezmény nyujtassék.

XIII Azon élőszóval előterjesztett kérésnek, hogy a hat évre választott iskolalátogatók egy járásban eltöltött három esztendő után, a másik három évre más járást nyerjenek működési szinterül, közgyűlésünk annyival is inkább helyt ad, mert ilyenformán egyrésről iskolalátogató küldöttségeinknek is alkalma lesz több iskola vezetését, szellemi előhaladását tanulmányozni, másfelől az iskolát vezető tanítók is többféle véleményt, kívánalmat ismervén meg, a fokozott munka kifejtésére ösztönöztetnek.

16. Az 1907. évi tavaszi egyházkerületi közgyűlés részletes utasítást adván ki az 1904/7. évi második budapesti zsinat által alkotott I—IX. t.-c. életbeléptetése és végrehajtása tárgyában: ezen utasítás nyomán egyházmegyei gyűlésünk a következő intézkedéseket teszi.

1. Az első t.-c. 1. §-a egyházunk hivatalos címéül a „református egyház“ kifejezést állapítván meg: utasíttatnak az egyházközségek lelkészei és előljárói, hogy minden hivatalos irataikban ezt az elnevezést használják és hogy pecsetnyomóik és bélyegzőik helyett még ez év

folyamán újat készíttessenek, melyek az új hivatalos címmel legyenek ellátva.

2. Az I. t.-c. 19. §. értelmében elrendeli, hogy a választói névjegyzék minden egyházban 1908. év május havában a törvényben előírt módon elkészíttessék. Az így elkészített első névjegyzék 1908. július 1-től veendő használatba.

3. Az I. t.-c. 27. § ára vonatkozólag elrendeli, hogy még e polgári év folyamán az egyházközségek válasszák meg a megfelelő számú tanári és tanítói presbitereket. Az eddigi tanár és tanító-presbiterek működése a folyó polgári év végéig tart s az újra választottak hivatalukat 1908. jan. 1-én kezdik meg. Az eddigi tanár és tanító-presbiterek újra megválaszthatók.

4. Minthogy az I. t.-c. 28. §-a értelmében az egyházközségekben a presbiterek létszámát 12 évről 12 évre az érdekelt egyházközségek meghallgatásával az egyházmegye állapítja meg: azért utasíttatnak az egyes egyházközségek, hogy presbitereik létszámát az 1908. évi egyházlátogatás alkalmával hozzák az egyházmegye tudomására; s ahol a népesség számának emelkedésével a presbiterek számának a szaporítása szükségesnek mutatkozik, ez szintén az egyházlátogatásnak bejelentendő s az egyházmegye intézkedik a még szükséges presbiterek megválasztásáról. A népességre nézve az utolsó népszámlálás adatai az irányadók.

5. Az I. t.-c. 51. §. „e“ pontja alapján kimondja az egyházmegye, hogy gyűléseire 4 tanítói és 1 tanári képviselőt választ. Az ezekre adandó szavazatok határidejéül 1908. év febr. 1. tűzetik ki, megbízatván az esperes, hogy a szavazatok felbontására egy bizottságot hívjon össze s az esetleges új szavazást elrendelje.

6. Miután az egyházkerület az I. t.-c. 171. és 175. §. alapján kimondta, hogy tisztviselőit 10 évre választja és tíz évenként általános tisztújítást tart; ehhez képest kimondja az egyházmegye, hogy esperesét, tanácsbíráit, jegyzőit és

ügyészét 10 évre választja. A jelenlegi hivatalnokok működése 1917. szept. 1-ig tart, amikor általános tisztújítás tartandó. A halálozás vagy lemondás folytán eszközölt időközi választásokon megválasztott egyének hivatalnokoskodása csak az általános tisztújításig tart.

7. Az egyházkerületi utasítás felhívja az egyházmegyéket, hogy alkossanak szabályrendeletet A) a szavazást elmulasztó egyházközségek megbüntetéséről. B) az egyházközségi gondnokságot, vagy más egyházi megbízatást el nem fogadó egyháztagok felmentési díjáról. C) A gyűlésekről igazolatlanul elmaradt lelkészek megbírságolásáról. D) A tanácskozási szabályzatnak és ügyrendnek megállapításáról. E) S az egyházmegyei ügyészek működési idejéről.

Ezen utasítás szerint egyházmegyénk a következő „szabályrendeleteket“ alkotja:

A) Amelyik egyházközség az I. t.-c. 14. §. „i“ pontjában előírt szavazatokat a kitűzött időre beadni elmulasztja, esetről-esetre 4 korona bírságban marasztalandó; s ha ez a mulasztás a lelkész hibájából ered, a lelkészen hajtható végre.

B) Aki az egyházközségi gondnokságot, vagy más egyházi megbízatást — melyre a nép bizalma elválasztja — elfogadni vonakodik s akire az I. t.-c. 110. és 120. §-aiban előírt felmentési okok egyike sem alkalmazható, az felmentési díjat fizet. E felmentési díj összegét az illető egyháztanács állapítja meg, mindig figyelembe véve az illető megválasztottnak anyagi helyzetét. Az ilyen felmentési díjak minimuma 20 koronában, maximuma pedig 200 koronában állapíttatik meg.

C) Az I. t.-c. 55. §. értelmében az a lelkész, tanácsbíró, vagy egyházi képviselő, ki a gyűlésekről elmarad s elmaradását előzetesen vagy utólag írásban vagy élőszóval nem igazolja, esetről-esetre 4 korona bírságban marasztalandó.

D) Az I. t.-c. 57. §. értelmében az egyházmegye a következő tanácskozási szabályzatot és ügyrendet lépteti életbe:

Az alsó-borsodi reform. egyházmegye tanácskozási szabályrendelete és ügyrendje.

I. FEJEZET.

A tanácskozási rend.

1. §. Az egyházmegyei gyűlést a kettős elnökség által kitzított időben az elnökség nyitja és zárja be, mely mindenek előtt a gyűlés hivatalos tagjait veszi számba és a küldötteket igazolja.

2. §. Minden egyházból a lelkésznek és annyi kiküldöttnek van szavazati joga, ahány lelkésze van az illető egyháznak; a küldöttek azonban a presbiteriumtól megbízó levelet tartoznak felmutatni.

3. §. A kettős elnökség vezeti a tanácskozást, örködik a rend fentartása s a jelen ügyrend pontos megtartása felett; jogában, sőt kötelességében áll a tanácskozás tárgyától eltérő szónokot a tárgyhoz szólásra figyelmeztetni; s azt, aki a tanácskozás méltóságát sérti, vagy személyeskedik, rendreutasítani.

4. §. Ha az elnökség kétszeri rendreutasításának sikere nem lenne, a gyűlés helybenhagyása mellett a szót a szónoktól ugyanazon tárgy feletti vita folyamára az elnökség megvonhatja.

5. §. A gyűlésen az egyes tárgyakat a jegyzők adják elő, mely után következik a részletes tárgyalás.

6. §. A tárgy előbb általános megvitatás alá bocsáttatik, azután pontonként vétetik részletes tárgyalás alá.

7. §. Mind az általános, mind a részletes vitában kinek-kinek egyszer lehet a tárgyhoz szólani. Az elnökség és az előadó a tárgy felvilágosítása végett bármikor, az indítványozó pedig a vita befejezésével még egyszer szólhat.

8. §. Soron kívül is szólhatnak azok, kik személyes kérdésben válaszolni s a tanácskozási szabályokra hivatkozni akarnak.

9. §. A szónokot beszédében akadályozni vagy félbeszakítani nem szabad, erre csak az elnökség van jogosítva.

10. §. Saját személyére vonatkozó vitában senki sem vehet részt.

11. §. A protestantismus elveinek megfelelőleg a gyűlésen minden nagykorú református, akár egyházi, akár világi férfiú felszólalhat, a szavazásban azonban csak a közgyűlés tagjai vehetnek részt.

12. §. A gyűlési tárgyak a gyűlés előtt már 8 nappal beadandók az espereshez.

II. FEJEZET.

A szavazás és határozat.

13. §. Ha szólásra feljegyezve többé senki sincs szóló az elnökség felhívására sem jelentkezik, a tárgyalást az elnökség befejezettnek nyilvánítja.

14. §. A határozatot az elnökség a felszólalók többsége után jelenti ki; négy tag kívánatára azonban a szavazást elrendelni köteles.

15. §. Szavazásra az elnökség teszi fel a kérdést; a kérdés megállapításához egyszer szólni mindenkinek jogában áll; a kérdés akként teendő fel, hogy arra igennel, vagy nemmel lehessen szavazni.

16. §. A szavazás rendesen föllálás vagy ülve maradás által történik; ha a többség ki nem vehető, ellenpróba alkalmazandó, szükség esetén a szavazók a jegyző által megszámlálatnak. Tisztviselők választásánál, szavazólapok mellett titkon történik a szavazás.

17. §. A szavazatokat az elnökség számítja össze s az eredményt azonnal kijelenti; szavazatok egyenlősége esetén azon rész dönt, melyhez az elnökség járúl szavazatával.

Ha két elnök eltérő nézetten van, sorshúzással döntenek el, hogy melyik elnök adja a döntő szavazatot.

18. §. Szavazás közben beszédet tartani, vagy a szavazatot indokolni nem szabad.

19. §. A közgyűlésen a jelenlevők határoznak; érvényes határozathozatalára azonban az elnökségen kívül legalább 10 tag jelenléte szükséges.

20. §. A közgyűlés határozatai ellen óvás vagy ellenmondás felvételének a jegyzőkönyvben nincs helye. A meghozott határozat ugyanazon gyűlés folyamában meg nem változtatható.

III. FEJEZET.

A jegyzőkönyv.

21. §. A közgyűlés jegyzőkönyvét a következő napon a gyűlés által kiküldött tagok hitelesítik; a hitelesített jegyzőkönyvet az azt fogalmazó jegyző írja alá.

22. §. Az egyházmegye nevében kiállított okmányokat, leveleket és felterjesztéseket az elnökség; a közgyűlési határozatokat pedig e szóval: „kiadta“, a jegyző írja alá, ki a jegyzőkönyvi pontokat 14 nap alatt az érdekelteknek kiadni köteles.

E) Az I. t.-c. 151. §. értelmében az egyházmegyei ügyészek működési időtartamát az egyházmegye többi hivatalnokaihoz hasonlóképen 10 évben állapítja meg.

17. A lelkészválasztási jogosultság kérdésében, a II. t.-c. 54. §. értelmében az egyházkerületek az egyházmegyei vélemény alapján maguk döntenek a felett, hogy a kebelükben lévő missziói egyházaknak megadassék-e a lelkészválasztás joga, vagy pedig a lelkészi hivatal kinevezés útján töltsék-e be? Erre nézve az egyházmegye javasolja:

Hogy a kebelében levő egri missziói egyházban a II. t.-c. 49. §-a értelmében a lelkészválasztás az egyház hívei által történjék, amennyiben az egyház hívei oly állandó egyházi terhet viselnek, mely az egyházi törvények III. t.-c. 13. §-ban kulcsnak megfelel, sőt azt felül is múlja.

18. A II. t.-c. 75—83. §-ai az özvegyi és kegyeleti év jelenlegi rendszerét eltörölvén, javasolja egyházmegyénk:

Hogy minden lelkész-özvegy férje halálától

egyfélévig a lelkészi javadalomnak, mint a lakásnak élvezetében maradjon. Az új lelkész beköltözésének ideje évenként ápril. vagy október hónapban történjék. S amelyik lelkész-özvegynek a költözködési időn túl telik le a félévi ott maradás joga, az jogosítva legyen a legközelebbi költözködési ideig ott maradni. A gyámintézeti járulék azonban férje halálozása napjától számíttassék, hogy ily módon az elmaradt özvegynek temetkezési és elköltözési költségei is némi fedezetet nyerjenek. Azonban az új nyugdíj-törvény életbeléptéig az eddigi gyakorlat maradjon érvényben.

19. Az egyházmegyékhez beküldött utasítás nyomán egyházmegyénk jelenti a főt. egyházkerületnek:

hogy az alsó-borsodi egyházmegyében „egyházfenntartási alap“ egy egyházközségben sincs.

20. A III. t.-c. 3. §-a szerint mindennemű egyházi adók beszedése és beszolgáltatása a presbiterium kötelessége. Azért

utasíttatnak azok az egyházközségek, hogy ahol a törvénynek ez az intézkedése még nem volt életbeléptetve: ott ez iránt a presbiteriumok haladéktalanul intézkedjenek; s az egyházi adók, párbérek, tandíjak beszedése és behajtása már az 1908. évben a presbiterium közege által történjék!

21. A III. t.-c. 4. §. alapján elrendeli az egyházmegye, hogy még e polgári év folyamán minden egyházközségben

elkészíttessék az egyházi vagyon-leltár; úgyszintén az iskolai leltár a nevezett §-ban előírt módozat szerint. Továbbá az egyetemes konvent által küldendő rovatos kimutatásban, állíttassék össze az egyháznak rendszerint változás alá nem eső és évenként feltétlenül fede-

zendő szükségletei stb., úgy, amint azt az egyházi törvények előírják.

A vonakodó presbiteriumnak költségére az esperes fogja a fentieket küldöttségileg elintézni.

22. Amelyik egyházközség az egyházi adó csökkentésére szolgáló segélyezést igénybe óhajtja venni:

azok felhívtnak, hogy az egyházkerület e tárgyban kiadott utasításának szem előtt tartásával, kérvényeiket elkészítve s a szükségesekkel felszerelve az esperesi hivatalhoz küldjék be. S azok, akik a segélyt már az 1908-ik évben igénybe akarják venni, azok az egyetemes konvent által készítendő s az adófizetési terheket feltüntető rovatos íveket még ez év folyamán terjesszék be az esperesi hivatalhoz.

23. Azon bizottságba, mely az ilyenmű kérvényeket fogja elbírálni, egyházmegyénk

tagul dr. Tüdös Istvánt választja be.

24. A III. t.-c. 23. §. értelmében a számvevőszékek minden egyházmegyében felállítandók.

Erre nézve egyházmegyénk megkeresi a főtiszt. egyházkerületet, hogy a számvevőszékek szervezésére, ügyvitelének s teendőinek az egyházkerületben leendő egyöntetű megállapítására adjon utasítást, esetleg szabályrendeletet. Úgyszintén a szükséges s a számadások vezetésére alkalmas nyomtatványok előállításáról gondoskodják.

25. Az egyháztörvények IV. t.-c. 5. §. értelmében minden egyházközségnek évenként és fejenként 8 fillért kell fizetnie az egyházi közalap céljaira. Utasíttatnak tehát az egyházak,

hogy a legutolsó népszámlálás szerinti lélekszámnak megfelelő összeget már az 1908-ik

évre vegyék fel a költségvetésbe s ez összeget annak megerősítése után fizessék be az egyházmegyei pénztári hivatalba.

Ezzel kapcsolatban Nagy Ignác esperes, id. Sólyom Gyula és dr. Tüdös István megbíztatnak, hogy a legújabb népszámlálás adatait mihez tartás végett küldjék meg az egyes egyházközségeknek.

26. A VI. t.-c. 13. §. alapján

utasítatik az egyházmegyei tanügyi bizottság, hogy a népiskolákban használható tankönyvekre és taneszközökre nézve javaslatait a tavaszi kerületi gyűlésre terjessze be.

Ügyszintén ugyanazon t.-c. 14. §-a a népiskolai ifjúsági könyvtárak szervezése tárgyában felhívatik a tanügyi bizottság, hogy adjon véleményes javaslatot s ezt az 1908. évi őszi kerületi közgyűlésre mutassa be.

27. A VI. t.-c. 47. §-ának megfelelően az egyházak felhivatnak, hogy

az 1907/8. évtől kezdve iskolaszékeiket a megfelelő számú tanítóképviselőkkel egészítsék ki.

28. A VI. t.-c. 54. §. felhívja az egyházmegyéket, hogy tanügyi bizottságaikat a szükséges tanítói tagokkal egészítsék ki.

Amennyiben a mi egyházmegyei tanügyi bizottságunknak minden iskolalátogató-tanító tagja: ebben a tekintetben új intézkedésre szükség nincs.

29. A VII. t.-c. 26. §. elrendeli, hogy virágvasárnapon a templomokban a lelkészi nyugdíjintézet hirdettessék.

Ehez képest utasítja az egyházmegye a lelkészeket, hogy virágvasárnapon mindenütt a lelkészi nyugdíjintézetet hirdessék s így begyűlt

összegeket haladéktalanul küldjék be az egyházmegyei nyugdíjkezelő pénztárnokhoz.

30. Felhívatnak az egyházmegyék, hogy az egyházmegyei nyugdíjbizottságba az esperesen kívül két lelkészi és két világi tagot és egy pénzkezelőt válasszanak.

Ezen bizottságba dr. Tüdös István és Horváth Bertalan egyházi, Huszty Béla és dr. Kérészy Barna világi részről megválasztatnak, a pénzkezeléssel pedig id. Sólyom Gyula egyházmegyei pénztárnok bíztatik meg.

31. A VII. t.-c. 26. §-ának 3-ik pontja azt rendelvén, hogy a lelkészi nyugdíj és özvegy-árva gyámintézetbe felvett rendes tagok után a fenntartó egyházak évi járulékot fizessenek 1908. évi jan. 1-től.

Utasítatnak az egyházközségek, hogy lelkészeik törzsfizetésének 2%.-át már az 1908. évre vegyék fel költségvetésükbe s minden év szept. 1-ő napjáig küldjék be az egyházmegye pénzkezelőjéhez.

32. Az egri missziói egyház beterjeszti templom és paplak építésére vonatkozó tervezetét és költségvetését s azoknak jóváhagyását kéri. Egyszersmind az építkezések megvalósíthatása céljából 40,000 korona tőkéssegély kieszközlését kérelmezi.

A fényes katolikus érseki városban levő kisdud református egyháznak a fejlődése és jövője függvén a tervbe vett építkezés megvalósulásától, azért egyházmegyei gyűlés a beterjesztett tervezetet és költség előirányzatot jóváhagyja. És a 40.000 korona tőkéssegélyre, a legmelegebben első sorban ajánlja a főt. s méltóságos konventnek.

33. A dorogmai egyház teljesen lakhatatlanná vált lelkész laka újjá építésének lehetővé tétele végett 6000 korona tőkéssegélyt kér.

Közgyűlésünk ismerve a dorogmai egyháznak a közel múltban sok megterheléssel járó építkezéseit; továbbá azt a sajnálatos körülményt, mely szerint egész határa viz által annyira megrongáltatott, hogy a rendes körülmények között várható hozamnak 10%-át aratták, első helyen ajánlja a 6000 korona tőkesegély megadására.

34. A mályii leányegyház csekély számú hívei által szinte erejüket meghaladó áldozattal létrehozott összes épülete oly rossz állapotban van, hogy templomán, iskolai épületein s tanítói lakán alapos javításokat kell eszközölnie, minek elérhetése végett a főtiszt. konventtől 4000 kor. tőkéssegélyt kér.

Közgyűlésünk a legmelegebben és első helyen ajánlja a mályii leányegyházat a mélt. és főtiszt. konvent munkás szeretetébe s a 4000 korona tőkéssegélynek számára leendő kiutalását tisztelettel kérelmezi.

35. A ládházai egyház régen roskadozó, már-már lero-gyással fenyegető templomának újjá építésére 10.000 korona tőkéssegélyt kér.

Közgyűlésünk a ládházai kisdud gyülekezet kérését első helyen ajánlja a főtiszt. és mélt. konvent atyai jóindulatába, semmit nem kételkedvén, hogy az Úr házának építését még így is nagy áldozattal eszközölő gyülekezet régi óhaja a főtiszt. és mélt. konvent kegyes pártfogása folytán teljesebbé mehet.

36. A geszti egyház 8000 koronás tőkéssegélyt kér, hogy megkezdett templomépítését befejezhesse.

Az önmagát csaknem példátlanul megadóztató geszti egyház kérését a legelső sorban és legmelegebben ajánlja az egyházmegye a főtiszt. és mélt. konvent szives figyelmébe.

37. A heőcsabai egyház a polgári és egyházi megye azon régi kívánságának óhajtván eleget tenni, hogy a százon felüli tanköteles gyermeket befogadni képes második iskolát s második tanítói lakást épít, mely oly terhet ró az egyházra, hogy csakis a tőkéssegély igénybevételével bírja meg, minél-fogva 6000 korona tőkéssegélyt kér.

A heőcsabai egyház kérése első helyen való kielégítés kérésével terjesztetik fel a főt. és mélt. konvent kegyes színe elé.

38. A kisgyőri szegénységgel küzdő egyház, rozoga, jóformán romban heverő iskoláinak újjá építésére magamagát is erősen megadóztatva kér 8000 kor. tőkéssegélyt.

A kisgyőri egyház kérése legmelegebben első helyen ajánlatik a főtiszt. és mélt. konvent pártfogó szeretetébe.

39. A tiszaozlári kis egyház iskolájának újjá építésére kér 2000 kor. tőkéssegélyt.

A tiszaozlári egyház kérése második helyen ajánlólag terjesztetik fel a főtiszt. és méltóságos konventhez.

40. A diósgyőri egyház terhelő adósságának törlesztésére 3200 kor. tőkéssegélyt kér.

Pártolólag terjesztetik fel a főtiszt. és mélt. konventhez.

41. A tiszavalki egyház 8000 kor. tőkéssegélyt kér újjá építendő lelkészlakára.

A közel multban egyházi építésre sokat áldozott tiszavalki egyház kérése második helyre való sorozás mellett legmelegebben ajánlatik a főtiszt. és mélt. konvent atyai jóindulatába.

42. A harsányi egyház rossz építésű, régisége miatt

omladozó lelkészlakának újjá építésére kényszerülvén, 6000 kor. tőkéssegélyt kér.

A közelmúltban templomépítésre szinte erőn felül áldozó buzgó gyülekezet kérése második helyre sorozás mellett ajánltatik a főtiszt. és mélt. konvent munkás szeretetébe.

43. A heőpapi egyház részint temploma belső berendezésének újítására, részint melléképületei újjá építésére és a templom és lelkészlak-építés költségeiből még adósságul álló 6000 kor. törlesztésére 12000 kor. tőkéssegélyt kér.

A heőpapi egyház kérése második helyen melegen ajánltatik teljesítésre.

44. Olvastatik az általános lelkészi értekezlet Mezőcsáthon f. év július hó 11-én tartott gyűlésének jegyzőkönyve, melynek folytán

az értekezleti gyűlésen meg nem jelenő s elmaradásukat nem igazoló Kerekes Zsigmond, Kovács Mihály, Sólyom Barna, Apostol Bertalan, Biró Bertalan, Bodnár Béla, ifj. Sólyom Gyula lelkészek a törvényes bírságban elmarasztaltatnak.

45. Ugyanazon jegyzőkönyv 3. pontja, mely megállapítja, hogy az egyh. törvény VII. cikkében foglalt nyugdíjtörvény nagy teherrel járó feladatot tűz több rendelkezéseiben a lelkészekre: több rendbeli javaslatot terjeszt közgyűlésünk elé, melyekre — párhuzamosan a felsőszabolcsi és hevesnagykunsági egyházmegye e tárgyban hozott határozataival — közgyűlésünk a következőket határozza:

I. felkéri egyházmegyei közgyűlésünk a főt. egyházkerületet: hasson oda, hogy a befizetési részletekkel hátrálékban levő nyugdíjintézeti tag halála esetére, az elhalt tag özvegye vagy örökösei a hátrálékos részletek befizetésére ne köteleztessenek.

II. felkéri egyházmegyei közgyűlésünk a

főt. egyházkerületet: hasson oda, hogy a nyugdíjintézeti járulékok befizetésének határideje szept. 1-ről november 1-re tétessék át.

III. felkéri egyházmegyei közgyűlésünk a főtiszt. egyházkerületet: hasson oda, hogy a kongruás lelkészek által, az özvegyárva-gyámintézetnél 1%-kal magasabb összegben fizetett nyugdíjintézeti évi járulék — amennyiben ez is a lelkészi javadalomból levonható kiadás — az állam által, vagy minden egyes lelkész számára külön-külön, vagy egy összegben a nyugdíjintézet pénztárába fizetessék.

IV. felkéri egyházmegyei közgyűlésünk a főtiszt. egyházkerületi közgyűlést: hasson oda, hogy az 1908. év előtt szolgálatban levő és az özvegyárva-gyámintézetbe már felvett nyugdíjintézeti tagok 23%-a után 4%-kal számított belépési járulékot, a szolgálati évek számának megfelelőleg a nyert vagy nyerendő állámsegélyből az egytetemes egyház fedezze.

V. felkéri az egyházmegyei közgyűlés a főtiszt. egyházkerületet: hasson oda, hogy ha a 60 évet már betöltött nyugdíjintézeti tag 1914 jan. 1-je előtt, tehát a nyugdíjtörvény gyakorlatba léptetése előtt hal meg — családjának az általa addig tett befizetések kamat nélkül térítessenek vissza.

VI. felkéri a főt. egyházkerületet az egyházmegyei közgyűlés: hasson oda, hogy azok, kik jelenben kápláni, helyettesi, tanári éveiket nyugdíjjogosultságuk szempontjából be nem számították, jogosíttassanak fel arra, hogy ez iránt való szándékuk később is lehetővé váljék.

VII. felkéri egyházmegyei közgyűlésünk a főtiszt. egyházkerületet, hasson oda, hogy a nyugdíj és özvegyi gyámintézetnél az özvegyi járuléknak csak a minimuma legyen 500 korona s ez az összeg részint a férj szolgálati éveinek számával, részint az általa évenként fizetett nyugdíjintézeti járulék mennyiségével kombinálva növekedjék.

VIII. felkéri e. m. közgyűlésünk a főtiszt. egyházkerületet, hasson oda, hogy a nyugdíj törvény III. f. 22 §-a b) pontjában foglalt intézkedés enyhíttessék oly formán, hogy a fegyelmi úton állásától nyugdíj igénye nélkül — megfosztott nyugdíjintézeti tag felesége és gyermekei özvegynek és árváknak tekintessenek s úgy részesüljenek a nyugdíjintézet jótéteményeiben.

46. Ugyancsak a lelkészértekezleti jegyzőkönyv 5-ik pontja azt indítványozza, hogy miután a 3 milliós államsegély első részlete már folyósított a két prot. egyház részére: intéztessék felterjesztés az egyházkerület útján a főtiszteletű konventhez, hogy ez a segély csakis közigazgatási célokra fordíttassék:

Egyházmegyei gyűlés ezen indítványt azzal a módosítással fogadja el, hogy ezen államsegélynek egyházkerületünkre s egyházmegyénkre eső részleteinek igénybevételénél, hova fordítása iránt kérdeztessenek meg az egyházmegyék.

47. A heőpapi egyház előljárósága kéri, hogy nyommasztó anyagi körülményei között, újabb erő források megnyiltáig, engedtessek meg nekik az egyház által kezelt orgona alapnak rendes pénztári kamat fizetésének kötelezettsége mellett való kölcsön vétele

közgyűlésünk a heőpapi egyház kérését teljesíti s megengedi, hogy az egyház az általa kezelt orgona alapot kölcsön vegye, úgy azonban, hogy az alap a legrövidebb idő alatt, rendes pénztári kamataival együtt visszatéríttessék.

48. Olvastatott az ónodi ref. egyház kérvénye, melyben iskolájának államosításába az egyházmegye beleegyezését kéri:

Egyházmegyei közgyűlésünk, tekintettel az 1907. évi június hó 30-án tartott presbiteri

ülésről s az u. a. év július 7-én tartott közgyűlésről felvett jegyzőkönyvben kifejezésre juttatott s a kérvényben részletesen kimutatott ama szomorú helyzetre, hogy az ónodi egyház az iskola köteles gyermekek nagy száma miatt többször kötelezett második iskola felépítését és fenntartását, hiveinek szegénysége s az egyház szűkös anyagi viszonyai miatt saját erejéből nem eszközölheti: az ónodi ref. egyház kérelmét magáévá teszi s jóváhagyó véleménye kíséretében az összes iratokkal, a főtiszt. egyházkerület őszi közgyűléséhez felterjeszteni rendeli.

49. Olvastatott Sólyom Lajos ónodi ref. lelkész kérvénye, melyben az 1880-ik évben kipusztult szőlőjének újra telepítése körül felmerült 1600 korona kiadásaiból 600 korona megtérítését kérelmezi, oly formán, hogy ez összegnek megfizetésére az egykori hivatali utód köteleztessék.

Egyházmegyei közgyűlésünk bár teljes mértékben méltányolja kérvényező lelkész ama törekvését, hogy a kipusztult szőlő újra telepítése által a lelkészi jövedelmet gyarapítani igyekezett; mégis tekintettel arra a körülményre, hogy egyházmegyei közgyűlésünk nem tudhatja, hogy a szőlő mikor s mily állapotban fog az egykori hivatali utód használatába jönni, mert hiszen kérvényező lelkész a szőlőnek jövedelmét remélhetőleg évek hosszú során fogja élvezhetni: Sólyom Lajos lelkész kérelmét ez idő szerint teljesíthetőnek nem találja, hanem azt igenis határozatilag kimondja, hogy ha kérvényező lelkész állásától megválna, a parlag szőlőföldnek az általa teljesített beépítés által nyert érték emelkedése, az akkori viszonyok és állapotok figyelembe vételével — becslés útján fog megállapíttatni és neki, esetleg jog utódának megtéríttetni.

50. A miskolci ref. egyház presbiteriuma, a tiszáninneri ref. egyházkerület által az 1904—1907. évi I. t.-c. 10 §-a

pontja értelmében, a miskolci ref. egyház kebelében szervezendő paróchiális körökről szóló szabályrendelet tervezetét bemutatja, amint következik (lásd szabályrendelet tervezetét).

A bemutatott szabályrendelet tervezet a főtsz. egyházkerületi gyűléshez felterjesztetik.

51. A mezőnagymihályi ref. egyház presbiteriuma betérjeszti az iskolaépítésre vonatkozó tervrajzot s kéri, hogy az egyházmegye közgyűlés azt megerősítse s hagyja jóvá a bemutatott kivetési kulcsát, melynek alapján 4 éven keresztül minden család fő egyháztág 6 koronát, továbbá állami adója után 10⁰/_o-ot fog fizetni, kiemelvén e helyen nevezett presbiterium, hogy az így begyűlt 6560 koronán felüli összeget az egyház pénztára fogja fedezni.

Miután azonban a kivetés útjain befolyandó összeg, csak 4 év múlva fog teljes egészében az egyház rendelkezésére állani, az építkezés pedig már a jövő évben megkezdődik: nevezett egyház az iránt is kérvényez, hogy kölcsönkérő folyamodványa az egyházkerületi pénzügyi bizottsághoz pártolólag felterjesztessék.

Egyházmegyei közgyűlésünk a betérjesztett tervrajzot megerősíti; a bemutatott kivetési kulcsot jóváhagyja s a mezőnagymihályi egyház kölcsön kérő folyamodványát a presbiteri és közgyűlési jegyzőkönyv kapcsán, a pénzügyi bizottsághoz pártolólag felterjeszti.

52. Olvastatott az újlőrincfalvi lelkészlak építési ügyében megbízott küldöttségi elnöknek az új lelkészlak építésének befejezéséről szóló jelentése, s ezzel összefüggésben tett ama javaslata, hogy miután az egyház rendelkezésére csupán 3500 kor. állott, az építkezés pedig — számításba véve a még hiányzó apróbb szükséglet fedezésére megkívántató összeget — 4500 koronába került; a hiányzó 1000 korona oly módon állíttassék elő, hogy az egyházmegye közgyűlése az általa segélyül ígért 600 koronát valamely alaphól folyósítsa s ezenfelül azokat az egyházakat, amelyek eddig egy fillérrel sem jöttek segélyére ennek az egyháznak, szólítsa fel és lelkesítse, hogy ne tagadják meg segélyüket a magát fenntartani alig képes testvérüktől.

Egyházmegyei közgyűlésünk örvendetes tudomásul veszi az új lelkészi lak építésének befejezéséről szóló jelentést; a javaslatokat pedig részben elfogadja s felkéri az esperest, hogy azokat az egyházakat, melyek eddig egy fillérrel sem jöttek segélyére az újlőrincfalvi egyháznak, szólítsa fel és lelkesítse, hogy ne tagadják meg segélyüket, hanem saját hatáskörükön belől indítsanak gyűjtést s annak eredményét f. évi dec. 1-ig az esperesi hivatalhoz küldjék be. Határozatilag kimondja továbbá egyházmegyei közgyűlésünk, hogy amennyiben az újonnan megindított gyűjtés eredményeként kisebb összeg gyűlne be, az a segélypénztárból 600 koronára kiegészítendő s annak kifizetésére az egyházmegyei pénztárnok felhatalmaztatik.

53. Ezen ügygel kapcsolatban egyházmegyei közgyűlés méltányolva azt a nagy buzgóságot és sok szolgálatot, melyet a kiküldött bizottság elnöke, Kérészy Barna tiszánánai lelkész a lőrincfalvi paróchia felépítése körül teljesített, akinek tapintata, bölcs tanácsa és erélye nélkül ez az építkezés meg sem valósúlhatott volna:

kedves kötelességének tartja, hogy neki ezen szolgálataiért a legnagyobb elismerését és köszönetét nyilvánítsa.

54. Olvastatott a böcsi ref. egyház presbiteriumának folyamodványa, melyben a külsőböcsi ref. tanítói javadalomnak az 1893-ban történt hivatalos értékelése alkalmával a tanítói hivatal törzsfizetéséül felvett községi közös iskolai alap tulajdonát képező 2 hold föld jövedelmének a tanítói hivatal törzsfizetéséből való törlését, illetve a külsőböcsi ref. tanítói jövedelem újrafelvételéhez szükséges eljárás elrendelése iránti intézkedés megtételét kéri:

közgyűlésünk tekintettel arra a körülményre, hogy a külsőböcsi ref. tanító törzsfizetéséül felvett s a községi közös iskola-alap tulajdonát képező mintegy 2 hold szántó föld a kataszteri

birtokívben tévedésből „külsőböcsi ref. kántortanítói alap“ címen szerepel; az újrafelvétel iránti eljárás megindításának kérelmezését ez idő szerint célravezetőnek nem találja, annyival is inkább, mert a miniszterium épen e tévedés eredményével indokolta a már egy ízben kérelmezett eljárás megindításának megtagadását tartalmazó határozatát. Hanem igenis megbízza az egyházmegyei ügyészt, hogy csatlakozzék a kataszteri birtokíven szereplő „külsőböcsi kántortanítói alap“ cím törlése és a valódi „községi közös iskola-alap“ cím helyreállítása iránt a községi előljáróság által már folyamatba tett eljáráshoz s ha majd az végbefejezést nyer, fogja megtenni egyházmegyei közgyűlésünk a kellő lépést aziránt, hogy a külsőböcsi ref. tanítói jövedelem újrafelvételében szükséges eljárás a miniszterium részéről megindíttassék.

55. Tavaszai egyházkerületi gyűlés jegyzőkönyvének 75. pontja szerint az abauji egyházmegye azon indítványát, hogy az egyházlátogatás a téli hónapokról kedvezőbb és alkalmasabb időszakra tétessék át — letévén véleményezés végett az egyházmegyékre :

Alsóborsodi egyházmegyénk szívesen hozzájárul ez indítványhoz és óhajtja, hogy az egyházlátogatások ideje május havára tétessék át. Hogy azonban ez a változtatás az egyházi közgazgatás, különösen pedig a pénzkezelés kárára ne történjék, mentessék fel az egyházlátogatás a különböző pénzek beszedésétől és utasítsanak a gondnokok, hogy a különböző címenek fizetendő összegeket minden év február 1-ig küldjék be az egyházmegyei pénztári hivatalhoz.

56. Tavaszai egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyvének 16-ik pontjában utasított az ároktői lelkész, hogy beterjesztett tanítói díjlevelét megerősítés előtt bizonyos pótlással egészítse ki.

Miután az ároktői egyház előljárósága e kívánalomnak eleget tett, a 3 példányban beterjesztett tanítói díjlevelet az egyházmegye jóváhagyja és megerősítés végett a főtiszt. egyházkerületi közgyűléshez felterjeszti.

57. Ugyanazon gyűlés jegyzőkönyvének 18. pontja szerint útasította az egyházmegye az ároktői egyház presbiteriumát, hogy a templomi székek használatáról beterjesztett szabályrendeletét bizonyos módosításokkal lássa el, mely megtörténvén, a következő szabályrendeletet az egyházmegye

jóváhagyja és megerősíti.

Szabályrendelet, a templomi székek használatára vonatkozólag az ároktői ref. egyházban

1. férfi gyermekek az apai széket mindnyájan öröklik:

2. Leányok férjhez menetelük után, a férjeik után megillető székbe tartoznak járni.

3. Ha valamely családapának fiú gyermeke nem volna; egy leány örökölheti csak az apai széket.

4. Özvegyen maradt bármely korú nők nem mehetnek vissza az apai székbe, hanem tartoznak elhunyt férjeik után megillető széket használni.

5. Elvált, vagy válópert indított nő az apai székbe, ha fiú testvére nem volna — visszamehet; ha pedig bármely korban élő fitestvére van, jogában áll bármely székben megüresedett helyet a megállapított áron megvenni.

6. A vadházasságban (hit nélkül) élő nőknek csak a három utolsó osztatlan székben van helyük.

7. Ha idegenek községünkben telepednek le, tartoznak a három utolsó széket használni, vagy pedig bármely üresen maradt helyet meghatározott árért megvásárolni, értékét az egyház pénztárába befizetni.

8. Bármilyen módon megüresedett helyet egyedül a presbiteriumnak van jogában eladni.

Ároktő, 1907. szept. 9.

Mindszenty Imre,
lelkész.

Kotta Ferenc,
gondnok.

58. Ugyanazon gyűlés jegyzőkönyvének 33. pontja szerint a cserépi egyház előjárósága útasított, hogy szabálytalan kötvényeken kint levő pénz tőkének biztosításáról tegyen jelentést őszi közgyűlésünkre.

A jelentéstétel megtörtént ugyan, de érdem szerint a kötvények még nem rendezettek. Újabb határidőt tűz azért ki az egyházmegye e folyó év végeig e kötvények rendezésére és behajtására, felhivatván az egyházlátogatás, hogy meggyőződést szerezzen magának arról, hogy ez az útasítás mennyiben hajtatott végre.

59. Ugyancsak a tavaszi gyűlés jegyzőkönyvének 38. pontja szerint Maklár Pap Ernő nemesbikki lelkésznek szept. 1-ig határidő adatott arra nézve, hogy a maklári és andornoki egyházakkal szemben fennálló tartozását rendezze.

Minthogy a rendezés nem történt meg, újból felhivatik Maklár Pap Ernő, hogy folyó év nov. 1-ig tartozását egyenlítse ki; mi, ha meg nem történik, ellene a fegyelmi eljárás meg fog indíttatni.

60. A tiszakeszi egyház előjárósága szintén útasított, hogy rég huzódó keresztügyének elbírálására szorgalmazza a csáti főszolgabíró hivatalát s jelentését őszi gyűlésre adja be.

A gyűlésen jelen levő mezőcsáti főszolgabíró a tiszakeszii keresztügynek elintézésére megnyugtató felvilágosítást adott, mely tudomásul szolgál. Ha azonban a tiszakeszii egyháznak e tekintetben még aggodalmai vannak: útasítatik az egyház előjárósága, hogy ez aggo-

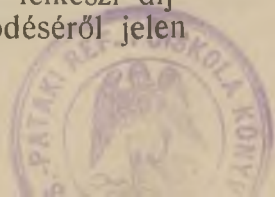
dalmak tárgyában is intézzen beadványt a járási főszolgabíróhoz, ki ígérete szerint megnyugtató intézkedést fog tenni.

61. Tavaszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 39-ik pontja szerint, a Szirmára kiküldött bizottság, küldetésének eredményéről szóló jegyzőkönyvet terjeszti be.

E jegyzőkönyv alapján közgyűlésünk meggyőződést szerezvén arról, hogy a szirmai egyház 12.777 koronát tevő eddigi adósságát s a közveszélyessé vált templom és torony elkerülhetetlen renoválására előirányozott 5657 kor. szükségletét csak a híveire kivetett megadóztatás által rendezheti; jóváhagyja a küldöttség által is javasolt ama tervezetét, hogy az egyház anyagi ügyeinek rendezéséhez szükséges 20.000 korona, kivetés útján oly módon állíttassék elő, hogy a vagyonnal bíró egyháztagek 8 korona alapdíjat fizessenek egyszer s mindenkorra; a zsellérek pedig 5 éven át összesen 28 koronát fizessenek; az ezen felül levő 17.232 korona pedig állami adó alapján, öt évi időtartamra egyenlő részletekben vettessék ki a hívekre.

E jóváhagyással egyidejűleg figyelmezteti közgyűlésünk a szirmai egyház presbiteriumát és lelkészét, hogy az évi kivetés behajtását minden évben a legteljesebb szigorral eszközölje, mert ha az eddigi lanyha eljárást fogja tapasztalni, az esetre kénytelen lesz szigorúbb rendszabályokhoz nyúlni. Egyben útasítja közgyűlés az egyháztanácsot, hogy e folyó évben már csak oly munkálatokat végezzenek a tornyon, amelyekre az őszi hűvösebb időjárás nem lesz káros befolyással.

62. Múlt tavaszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 24. pontjában Szalóczy Pál és Bónis Bertalan tanácsbírákból álló küldöttséget azzal bízta meg, hogy az egerlövői lelkészi díjlevél ügyét a helyszínén rendbe hozza s működéséről jelen gyűlésünkhöz jelentést adjon.

Közgyűlésünk a beérkezett jelentés alapján utasítja az egerlövői egyház lelkészét és előljáróságát, hogy ráhelyezkedvén az E. T. IV. t.-c. 13. §-ának *a)* és *b)* pontjaiban előírt adózási alapra a lelkési díjlevelet a maga egészében helyezze be az egyház költségvetésébe, ami által érvénybe lépnek a khártában különböző címen egyesekre háruló fizetési tételek.

63. Múlt tavaszi közgyűlésünk 31. pontjában Tóth Béla és Huszty Béla tagokból álló küldöttséget azzal bízta meg az egyházmegye, hogy alkalmas időben a cserépfalusi egyházban megjelenvén, a járási számellenőr munkálata alapján a tanítói fizetés alapját képező kivetés beszédese körül felmerült rendellenességek megszüntetése céljából a presbiteriummal egyetértőleg a kellő intézkedéseket tegye s a tanítói fizetés fedezetéül szolgáló kivetés jövő évben való kezelése körüli eljárás szabályait megállapítsa. Huszty Béla tanácsbíró akadályoztatva lévén a kiszállásban, időközben Bottlik István t. jegyző kéretett fel helyettesítésére.

A kiküldött bizottságnak betérjesztett javaslata alapján egyházmegyei közgyűlés kimondja, hogy az 1901/2—1905/6. iskolai évek alatt hátrálékban maradtakról Miklós György járási számvevő által készített kimutatást, mely 1576 kor. 35 fillér végösszeget mutat fel, elfogadja azon 1355 kor. 78 fill. fedezetéül, mely az egyház közpénztára terhére a tanítói fizetések pótlásául igénybe vétetett. A kimutatott hátrálékoknak még szeptember hó folyamán való beszédését — az akkor még mindig hátrálékban maradtaknak közigazgatási végrehajtás alá kimutatását presbiteriumnak szigorúan meg-
hagyja.

1906/7. iskolai évtől kezdve az azon évre készített és vezetett főkönyv bezárandó és a hátrálék pontosan megállapítandó, hogy az már helyes minta alapján az 1907/8. évre átvezethető legyen. Jelen 1907/8. iskolai évtől kezdve egy a járási számellenőr által készített főkönyv

és befizetési napi jegyzék szerint lesz a kivetés előírva és a befizetés elszámolva.

64. Múlt tavaszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 43. pontjában utasította a diósgyőri egyház előljáróságát, hogy a kint lévő tőkék kamatainak és a kivetési összegnek behajtásáról haladéktalanul intézkedjék s tett intézkedéseiről szóló jelentését őszi egyházmegyei gyűlésünkre adja be.

A diósgyőri egyház jelentéséből s az egyházmegyei ügyész előterjesztéséből egyházmegyei közgyűlésünk azon szomorú tapasztalatra jutván, hogy a diósgyőri egyház kintlevőségeinek tetemes összegre menő kamatai teljesen bizonytalan követelések; utasítja a diósgyőri egyház előljáróságát, hogy a még függőben lévő követelési ügyek bezárhatása végett kielégítésül magát a tőkét is fogadja el; a kielégítési alap hiányának fenforgása esetében pedig az illető követelést az egyházközség vagyoni leltárából törölje, az eddig történetekre nézve az egyházmegyei ügyésszel számoljon le.

65. A mezőkeresztesi egyház két orgonista-tanító díjlevelét 3-3 példányban jóváhagyás végett beterjeszti.

Mindkét orgonista-tanítói díjlevelét jóváhagyatik s megerősítés végett a főtiszt. egyházkerületi gyűléshez felterjesztetni rendeltetik.

66. Molnár Erzsébet és Ilona gejeji lakosok, lelkész-árvák, bármely tárból segélyt kérnek.

Kérvényük áttétetik az egyházmegyei segélyosztó bizottsághoz.

67. Somodi János heőbábai lelkész hivatkozva hosszas betegsége miatti nagy kiadásaira és a kényszer-káplántartásból származó nehéz anyagi helyzetére, két irányú kérést intéz egyházmegyénkhez. Az egyikben 300 korona állandó segélyt kér s ez irányú kérvényének a főtiszt. egyházkerülethez való

pártoló felterjesztetését kéri; a másodikban pedig azt, hogy a lelkészi gyámintézet alá felvett fizetésének ne egész összege szolgáljon a gyámintézeti kiadás alapjául, hanem fizetésének értékeléséből vonassék le azon 600 kor. összeg, melybe neki évenként a káplántartás kerül.

Mint nehéz anyagi viszonyok között élő, hossz-
szas betegséggel küzdő lelkészt, szívesen ajánlja
az egyházmegye a főt. egyházkerület pénzügyi
választmány figyelmébe, hogy részére bármi
tárból segély nyujtassék. Kérésének második
részét azonban — mint teljesíthetlent — nem
veheti figyelembe.

68. Egyházlátogató küldöttekül a következők bízatnak meg:

1. Id. Sólyom Gyula tanácsbíró és Farkas
István a miskolci, 2. Szalóczy Pál tanácsbíró és
Sólyom Barna a hevesi, 3. Horváth Bertalan
tanácsbíró és Kovács Károly az ónodi, 4. Halászy
József tanácsbíró és ifj. Sólyom Gyula a csáti,
5. Dr. Tüdös István tanácsbíró és Zarándi Ber-
talan a cserépi járásba.

69. A f. évi szeptember 24-én tartandó sárospataki egy-
házkerületi gyűlésre

papi részről Halászy József, Szalóczy Pál
és Illyés János; világi részről Bónis Bertalan,
Huszty Béla és dr. Kérészy Barna küldetnek ki.

70. Káplánokül:

Baczó Balázs Sajókeresztúrba; Tóth József
Miskolcra (dr. Tüdös István mellé); Szabó Jó-
zsef Mezőnagymihályba; Helmeczy Antal Tisza-
nánára Karla Ödön Miskolcra (Nagy Ignác
espereshez); Lengyel István Miskolcra (Kun
Bertalan püspökhöz); Molnár Gyula Átányra;
Vajda Sándor Poroszlóra, Barcsa Endre Heő-
bábára rendeltettek.

71. A mezőkeresztesi egyház jóváhagyás és az egyházkerületre való felterjesztés végett bemutatja azon adás-vevési szerződést, melyet Nagy Lajos és Nagy Imrével kötött midőn ennek ingatlanát 760 koronáért megvette.

Mivel ezen vásárlás az egyházra nézve nagyon szükséges és előnyös volt, a szerződést az egyházmegye a maga részéről jóváhagyja és egyházkerületi megerősítésre felterjeszti. Utasítja azonban az egyházközség presbiteriumát, hogy az e tárgyban hozandó közgyűlési határozatot pótlólag terjessze be.

72. A tiszatarjáni egyház előljáráóságának magyaros őszinte vendégszeretetéért :

jegyzőkönyvi köszönet szavaztatik.

73. Mindezen jegyzőkönyvi pontok

hitelesítettnek.

KÖZIGAZGATÁSI BIRÓSÁGI ÜGYEK.

Jelen voltak: Nagy Ignác esperes, egyházi elnök; Papszász Lajos, mint hivatalára nézve legidősebb világi tanácsbíró, világi elnök; Id. Sólyom Gyula, Bodolay István, Halászy József, Szalóczy Pál, Horváth Bertalan, dr. Tüdős István papi és Deák Gyula világi tanácsbírák; jegyző: Illyés János.

I.

Az időszaki tanács tagjaiul megválasztatnak:

Rendes tagok: Sólyom Gyula, Bónis Bertalan és Deák Gyula.

Póttagok: dr. Tüdős István, Horváth Bertalan, Huszthy Béla.

II.

Fogarassy Jenő csáti tanító panasza adóügyben.

Fogarassy Jenő mezőcsáti tanító beadott panaszos kérvényében előadja, hogy a múlt 1906. év szeptember 1-ig volt ároktői tanító, amikor állását a mezőcsátival felcserélte. Ároktői egész hivataloskodása idejéig, azaz 1906. szept. 1-ig a haszonélvezetében levő tanítói földek után az adót kifizette. Utódja Katona Kálmán, ki szintén 1906. szept. 1-én foglalta el tanítói állását az 1906. szept.—dec. 31-ig esedékes adófizetését megtagadta; s az ároktői előljáráóság most ő tőle követeli ezen időre is az adót. — Orvoslást kér.

A bíróság a következőleg

itéli:

Katona Kálmán ároktői tanító köteleztetik, hogy ároktői hivataloskodása idejétől 1906. évi szept. 1-től fizesse az esedékes adókat.

Indokok.

Mindenki arra az időre tartozik a haszonélvezetében lévő földek után fizetni az adót, míg annak tényleges birtokában van és azt haszonélvezi. Fogarassy Jenő kifizetvén a hivataloskodása idejére eső részletet; az 1906. szept. 1. után az már utódját terheli.

Kelt mint fent.

PAPSZÁSZ LAJOS,,
világi elnök.

ILLYÉS JÁNOS,
főjegyző.

NAGY IGNÁC,
esperes, egyh. elnök.

Jegyzették:

Illyés János papi főjegyző. 1—7., 16—32., 36., 53., 55—60., 66—70., 72., 73. és bírósági ügyek közül az I. és II. számúkat.

Dr. Kérészy Barna világi főjegyző. 48—52., 54., 61. és 71. pontokat.

Tóth Béla papi aljegyző. 3., 8., 9., 10—15., 33—35., 37—47., 62—65. pontokat.

TARTALOM JEGYZÉK.

A gyűlésen jelen voltak névsora.

1. Esperesi ima s br. Vay Elemér távolmaradásának bejelentése.
2. Pappszász Lajos a világi elnöki széket elfoglalja s a gyűlést megnyitja.
3. Távol maradtak bejelentése.
4. Esperesi jelentés.
5. Balogh János tanító elhalálozása.
6. Dr. Kovács Lajos világi aljegyző elhalálozása.
7. A világi aljegyzői állásra a szavazat elrendeltetik.
8. Dr. Tüdős István tanácsbíróvá választása.
9. Szavazatot nem adó lelkészek megbírságolása.
10. Bogdányi József lelkész beerősítése.
11. Tanítói beerősítések.
12. Petyke László, Petyke Pál, Biró László s Kállay Lajos a tanítói esküt leteszik.
13. Segéd-lelkészek bekebelezése.
14. Tanügyi bizottsági elnök jelentése.
15. Intézkedések a tanügyi bizottsági jelentés nyomán.
16. Az 1904—7. évi zsinat alkotásainak életbeléptetése.
17. Az egri missziói egyház lelkész választási jogosultsága.
18. Az özvegyi és kegyeleti év eltörlése nyomán új javaslat.
19. Jelentés arról, hogy egyházmegyénkben „egyházfentartási alap“ nincs.
20. Az egyházi adók és párbérek behajtása a presbiterium kötelessége.
21. Az egyházi vagyon leltár még ez évben elkészítendő.
22. Az adó csökkentésére szolgáló segély igénybevétele.
23. Adóügyi bizottságba dr. Tüdős István választatik.
24. Felterjesztés a számvevőszékek felállítása tárgyában.
25. A domentika minden egyház lélekszáma szerint 8 fillért tartozik fizetni.
26. Útasítás a tanügyi bizottságnak.
27. Az iskolaszékek kiegészítése a szükséges tanítói tagokkal.

28. Az egyházmegye tanügyi bizottság kiegészítése tanítói tagokkal.
29. Virágvasárnapon a lelkeszi nyugdíjintézet hirdetendő.
30. A nyugdíjintézeti bizottság tagjai.
31. A nyugdíjintézetbe az egyházak is fizetnek két százalékot.
32. Az egri egyház építkezési terve és költségvetése megerősítették s 40.000 kor. tőkéssegélyre ajánltatik.
33. A dorogmai egyház 6000 kor. tőkéssegélyre ajánltatik.
34. A mályii leányegyház 4000 kor. tőkéssegélyre ajánltatik.
35. A ládházai egyház 10.000 kor. tőkéssegélyt kér.
36. A geszti egyház 8000 korona tőkéssegélyt kér.
37. A heőcsabai egyház 6000 kor. tőkéssegélyt kér.
38. A kisgyőri egyház 8000 kor. tőkéssegélyt kér.
39. A tiszaszlári egyház 2000 kor. tőkéssegélyt kér.
40. A diósgyőri egyház 3200 kor. tőkéssegélyt kér.
41. A tiszavalki egyház 8000 kor. tőkéssegélyt kér.
42. A harsányi egyház 6000 kor. tőkéssegélyt kér.
43. A heőpapi egyház 12.000 kor. tőkéssegélyt kér.
44. A lelkeszi értekezleten jelen nem levők megbírságolása.
45. Felterjesztések az egyh. kerülethez a nyugdíj ügyben.
46. Felterjesztés az egyh. kerületre az államsegély felosztása tárgyában.
47. A heőpapi egyház orgona alapjának kölcsön vételét kéri.
48. Az ónodí egyház iskolájának államosítására kér engedélyt.
49. Sólyom Lajos az általa betelepített egyházi szőlő költségei egyrészenek visszatérítését biztosítani kívánja.
50. A miskolci egyház paróchiális körökre való osztásának szabályrendelet javaslata.
51. A mezőnagymihályi egyház iskolaépítési ügye.
52. Az új lőrincfalvi paróchia építési bizottság elnökének jelentése.
53. Kérészy Barna iránt az egyházmegye köszönete és elismerése.
54. A böcsi egyh. kérvénye a községi közös iskolai alap jövedelmének a tanítói törzsfizetésből leendő törlése iránt.
55. Egyházmegye álláspontja az egyh. látogatás idejének megváltoztatásáról.
56. Az ároktői tanítói díjlevelek megerősítettnek.
57. Az ároktői templomszékek szabályrendelete jóváhagyatik.
58. A cserépi egyház kötvényeinek rendezésére új határidő tüzetik ki.

59. Maklár Pap Ernő részére új fizetési határidő tűzetik ki.
60. A t.-keszii egyház keresztügye.
61. A Szirmára küldött bizottság jelentése.
62. Az Egerlővőre küldött bizottság jelentése.
63. A cserépfaluba küldött bizottság jelentése.
64. A diósgyőri kintlevő követelésekről szóló jelentés.
65. A mezőkeresztesi két orgonista tanító díjlevele jóváhagyatik.
66. Molnár Erzsébet és Ilona segélykérő kérvénye a számvévőszékhez tétetik át.
67. Somodi János kérvényének egy része pártolólág terjesztetik fel az egyh. kerülethez.
68. Egyházlátogató küldöttségek kinevezése.
69. Egyházkerületi képviselők kiküldése.
70. Káplánok elrendezése.
71. A mezőkeresztesi egyház adás-vételi ügye.
72. A tiszatarjáni egyháznak köszönet.
73. A jegyzőkönyvek hitelesítése.

Bírósági ügyek.

- I. Időszaki bíróság megválasztása.
- II. Fogarassy Jenő panaszos kérvénye.
Kimutatás az 1907. évi gyámintézeti járulékokról.

KIMUTATÁS

az orsz. ref. lelkészi özvegy-árva gyámintézet 1907. évi járulékaikról
a tiszáninneri egyházkerület alsóborsodi egyházmegyéjében.

Sorszám	Egyházközség és gyámintézeti tag neve	Évi javada- lom		Hátralékok rovata				Folyó évi járulé- kok rovata				Hátralékok es f. évi járulé- kok végsőszége összesen	Jegyzet		
		K	f	Hátraléka a folyó 1907. évi jan. 1-én		10 ⁰⁰ -os belépési járulék		2 ¹⁰ 0 ⁰⁰ -os tagsági díj		10 ⁰⁰ -os belépési járulék				2 ¹⁰ 0 ⁰⁰ -os tagsági díj	
				K	f	K	f	K	f	K	f			K	f
1	Alsószolca Vattay István	2244	20								56	11	56	11	
2	Aranyos Gere Lajos	1159									44	40	44	40	Congrua után 15:42
3	Ároktő Szabó Károly					58	53						58	53	
4	Ároktő Mindszenti Imre	2341	14						26	40	58	53	84	93	A 26:40 K díj- levél közötti kül- lönbzetből elő- állott több. 10 ⁰⁰ / ₀
5	Átány Illyés János	4060									101	50	101	50	
6	Bocs Fekete Gyula	3195	04								79	88	79	88	
7	Cserépfalu Novák Sándor	3394	80								84	87	84	87	
8	Diósgyőr Marsalkó Endre	1952	40								48	81	48	81	
9	Dorogma Halászy József	1964									49	10	49	10	
10	Eger Tóth István	1850									49	85	49	85	Congrua után 3:60
11	Egerlövő Sólyom Barna	2153				53	83				53	83	107	66	
12	Emőd Bódog Tamás	1362									46	28	46	28	Congrua után 12:23
13	Felsőábrány Tokay Nagy Lajos	1113	20								48	02	48	02	Congrua után 20:19
14	Gelej Kenyeressy Károly	1933	80								48	35	48	35	
15	Geszt Tury Sándor	1951	82			48	80				48	80	97	60	
16	Harsány ifj. Sólyom Gyula	1479									45	30	45	30	Congrua után 8:33
17	Heőbába Somody János	990	94								43	42	43	42	Congrua után 18:65
18	Heőcsaba id. Sólyom Gyula	1428									46	53	46	53	Congrua után 10:83
19	Heőpapi Szabó Bertalan	1673									47	42	47	42	Congrua után 5:60
20	Heőszalonta Bársony György	939									42	35	42	35	Congrua után 18:17
21	Heves Kovács Mihály	1263									54		54		Congrua után 22:42
22	Igric Fodor Bertalan	2165									54	13	54	13	
23	Kisgyőr Zarándy Bertalan	1584	96								47	11	47	11	Congrua után 7:49
24	Kistokaj Bíró Bertalan	1623	26								45	44	45	44	Congrua után 4:85
25	Ládháza Farkas István	1422	60						47	42	46	23	93	65	Belépési járulé- kának III. részle- tét 47:42 fiz. Cong- rua után 10:67.

Sorszám	Egyházközség és gyámintézeti tag neve	Évi javadalom		Hátralékok rovata				Folyó évi járulékok rovata				Hátralékok és f. évi járulékok végösszege összesen	Jegyzet	
				Hátraléka a folyó 1907. évi jan. 1-én										
				10 ⁰⁰ -os belepési járulék		21 ⁰⁰ -os tagsági díj		10 ⁰⁰ -os belepési járulék		21 ⁰⁰ -os tagsági díj				
K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f			
26	Lőrincfalva Béky János	945	58							46	97	46	97	Congrua után 23 33
27	Maklár Kerckes Zsigmond	1371						45	70	50	95	96	65	Belépési járulé- kának II. részle- tét 45 70 fiz. Cong- rua után 16 68
28	Mezőcsáth Bodólay István	2180	60							54	52	54	52	
29	Mezőcsáth Gulyás Benő	2180	60							54	52	54	52	
30	Mezőkeresztes Simon János	2883	40			72	10			72	10	144	20	
31	Mezőkeresztes Tóth Béla	2883	40							72	10	72	10	
32	Miskolc Kun Bertalan	3130								78	25	78	25	
33	Miskolc Nagy Ignác	3130								78	25	78	25	
34	Miskolc dr. Tüdős István	3130						104	34	78	25	182	59	Belépési járulé- kának III. részle- tét fizeti.
35	Nagyimihály Szabó József	2291	52							57	29	57	29	
36	Nemesbikk Maklár Pap Ernő	1599	30							50	70	50	70	Congrua után 10 71
37	Noszvaj Vadászi István									24	32	24	32	
38	Noszvaj Bodnár Béla	2918						121	10	48	63	169	73	A 121-10 K díj köz. különb. elő- állott több. 10 ⁰⁰
39	Ónod Sólyom Lajos	1498	16							50	21	50	21	Congrua után 12 75
40	Poroszló Gaál Ferenc	2760				69				69		138		
41	Sajókeresztur Maklár Károly	2476	60			61	92			61	92	123	84	
42	Sály Édes Ábrahám	1710	48							42	77	42	77	
43	Tiszszederkény Horváth Bertalan	2727								68	18	68	18	
44	Szirma Apostol Bertalan	2181	90			54	55			54	55	109	10	
45	Tiszakeszi Andó Lajos	1997								49	95	49	95	
46	Tiszanána Kércsey Barna	3978								99	45	99	45	
47	Tiszaoszlár Császár Béla	1301	80							51	17	51	17	Congrua után 18 62
48	Tiszapalkonya Kovács Károly	1783	60							48	44	48	44	Congrua után 3 84
49	Tiszafarján Fliry Lajos	2127	52							53	19	53	19	
50	Tiszavalk Szalóczy Pál	1756	08							52	12	52	18	Congrua után 8 21
51	Vatta Szabó András	1899								47	48	47	48	
52	Zsérc Czecz András	1703								53	53	53	53	Congrua után 10 95

